

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH
 I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I
 ICH SKUTKÓW**

I. Istniejące zagrożenia wewnętrzne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożenia ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożenia i jego skutków
1	Nieuprawnione przebywanie ludzi w miejscach nieudostępniionych	<p>Ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarze Świętokrzyskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oznakowanie granicy zewnętrznej Parku; 2) konserwację istniejących szlabanów metalowych oraz montaż nowych szlabanów, w celu uniemożliwienia wjazdu pojazdów na obszary nieudostępniione; 3) kopanie rowów zapobiegających szkodnictwu; 4) zaprojektowanie, budowę, modernizację lub konserwację infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej; 5) konserwację szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, polegającą w szczególności na usuwaniu powstałych szkód, przeprowadzaniu prac porządkowych, czyszczeniu i impregnacji obiektów oraz uzupełnianiu ubytków w oznakowaniu szlaków i ścieżek edukacyjnych; 6) korektę przebiegu szlaków turystycznych oraz ścieżek edukacyjnych; 7) zaprojektowanie, wytyczenie i oznakowanie nowych szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych
2	Mała liczba martwych drzew w ekosystemach leśnych oraz niepełne spektrum ich zróżnicowania pod względem rozmiarów, formy lub stopnia rozkładu	<p>Pozostawianie, zgodnie z celem ochrony ekosystemów leśnych oraz siedlisk przyrodniczych, drzew złamanych, wywróconych, obumierających lub martwych, jeżeli nie powoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia, w tym w miejscach udostępniionych, na drogach publicznych i wewnętrznych oraz w miejscach zamieszkałych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie</p>
3	Obecność roślin gatunków obcych, w tym inwazyjnych gatunków obcych, powodująca ograniczanie naturalnej różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych i nieleśnych oraz blokowanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie z ekosystemów leśnych drzew, krzewów i roślin zielnych gatunków obcych, w tym inwazyjnych gatunków obcych, z pozostawianiem drzew martwych. 2. Usuwanie z ekosystemów nieleśnych drzew i krzewów, w tym ich siewek i odrośli oraz roślin zielnych gatunków obcych, w tym inwazyjnych gatunków obcych

	lub spowalnianie procesów renaturalizacyjnych w drzewostanach	
4	Brak odnowienia naturalnego modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>) w drzewostanie na Chełmowej Górze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie z drzewostanu drzew wywołujących silne ocienienie dna lasu, w szczególności buka zwyczajnego (<i>Fagus sylvatica</i>), z wyłączeniem drzew martwych, obumierających oraz z wykształconymi dziuplami i próchnowiskami. 2. Usuwanie młodego pokolenia drzew lub krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej i podrostu drzew gatunków wywołujących silne ocienienie, w szczególności buka zwyczajnego (<i>Fagus sylvatica</i>), przez wykaszanie, wrywanie z korzeniami lub wypas. 3. Mechaniczne przygotowanie gleby i grodzenie obsianych powierzchni
5	Utrata charakterystycznej fizjonomii półnaturalnych lasów jodłowych, w tym siedliska przyrodniczego 91P0 ²) Wyżyny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>)	Utrzymanie lub odtworzenie struktury piętrowej i wiekowej typowej dla półnaturalnych świętokrzyskich lasów jodłowych, w tym ograniczanie nadmiernego rozwoju buka zwyczajnego (<i>Fagus sylvatica</i>)
6	Zaburzenie procesów renaturyzacji ekosystemów leśnych, w tym struktury gatunkowej, wiekowej i przestrzennej, w drzewostanach sztucznego pochodzenia	Usuwanie drzew przeszkadzających renaturyzacji ekosystemów zniekształconych w wyniku wcześniejszej gospodarki, zwłaszcza przez nasadzenia drzewostanów sosnowych
7	Sukcesja drzew i krzewów w cennych przyrodniczo łądowych ekosystemach nieleśnych, zbiorowiskach naskalnych i kserotermicznych oraz cennych stanowiskach florystycznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie drzew i krzewów zagrażających celom ochrony oraz koszenie lub wypas zwierząt w ekosystemach łąkowych, murawowych, zaroślowych i niektórych leśnych, wraz z wywozem części skoszonej biomasy. 2. Usuwanie ze zbiorowisk naskalnych, w tym kserotermicznych, drzew, krzewów oraz roślin zielnych zagrażających celom ochrony tych zbiorowisk. 3. Pielęgnowanie nadmiernie zarastających cennych stanowisk florystycznych, w szczególności przez usuwanie drzew i krzewów powodujących ich ocienienie
8	Zmiany w ekosystemach nieleśnych w wyniku nadmiernego nagromadzenia materii organicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koszenie wraz z wywozem skoszonej biomasy. 2. Prowadzenie wypasu
9	Przesuszanie siedlisk, w tym siedlisk przyrodniczych, i obniżanie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonywanie przegród z materiałów naturalnych miejscowego pochodzenia, w szczególności kamieni i pni drzew, na wybranych ciekach wodnych.

	się stanów wód podziemnych w wyniku czynników naturalnych oraz antropogenicznych	2. Zatrzymywanie wód w ekosystemach, w tym przez likwidację historycznych rowów odwadniających
10	Wydeptywanie pokrywy glebowej i roślin przez turystów i odwiedzających Park	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych. 2. Budowa lub remont urządzeń turystycznych, zgodnie ze wzorem określonym w Parkowym Systemie Informacji. 3. Wykonanie zabezpieczeń technicznych, w tym ogrodzeń, barier i szlabanów oraz obsadzanie rodzimymi gatunkami krzewów leśnych, obszarów przy szlakach pieszych, rowerowych i drogach udostępnionych dla ruchu. 4. Likwidacja nielegalnych zejść ze szlaków. 5. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych w miejscach szczególnie narażonych na nielegalne przebywanie ludzi na obszarze Parku. 6. Prowadzenie działalności edukacyjnej, w szczególności dotyczącej zasad zachowywania się w parku narodowym. 7. Partole Straży Parku
11	Erozja gleby wzdłuż szlaków turystycznych i ciągów komunikacyjnych oraz dawnych szlaków zrywkowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzupełnianie poerozyjnych ubytków gruntu. 2. Zabudowa przeciwoerozyjna dróg, ścieżek i szlaków turystycznych, spowalniająca spływ powierzchniowy wód opadowych oraz eliminująca wydeptywanie inicjujące erozję. 3. Utrzymanie sieci dróg wykorzystywanych do realizacji zadań ochronnych, w tym wyrównywanie kolein po zakończeniu prac. 4. Likwidacja dawnych szlaków zrywkowych i zbędnych dróg leśnych przez ich pozostawienie do naturalnej sukcesji
12	Zanieczyszczenie wód	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków przy budynkach będących własnością Parku. 2. Podłączenie budynków będących własnością Parku do sieci kanalizacyjnej
13	Zanieczyszczenie powietrza	<p>Ograniczenie niskiej emisji przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) termomodernizację budynków będących własnością Parku; 2) zastosowanie lub wymianę izolacji termicznej budynków będących własnością Parku; 3) modernizację lub wymianę instalacji grzewczej z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii w budynkach będących własnością Parku
14	Zużycie techniczne obiektów zabytkowych	Prace konserwacyjne lub rewitalizacyjne obiektów zabytkowych, w szczególności budynków oraz ich otoczenia

II. Potencjalne zagrożenia wewnętrzne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożenia ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożenia i jego skutków
1	Zagrożenie dla ludzi lub	Usuwanie drzew zagrażających bezpieczeństwu ludzi lub mienia

	mienia, w tym utrudnienia komunikacyjne na drogach publicznych i wewnętrznych oraz na szlakach turystycznych i w miejscach udostępnionych, powodowane przez powalające się drzewa	
2	Ubożenie biocenozy leśnej, w szczególności w zakresie bogactwa gatunkowego grzybów i bezkręgowców, wynikające z obniżonego udziału w drzewostanach starych drzew	Pozostawianie w drzewostanach drzew gatunków rodzimych w wieku powyżej 100 lat do naturalnego zestarzenia się i obumarcia, z wyjątkiem działań wynikających z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa ludzi lub mienia
3	Zabudowa gruntów niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku lub niebędących jego własnością, powodująca w szczególności przerwanie korytarzy ekologicznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nabywanie na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz Parku nieruchomości, w tym przez realizację prawa pierwokupu. 2. Prowadzenie edukacji wśród społeczności lokalnej w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia występujących zagrożeń. 3. Określenie zasad dostępu do gruntów prywatnych położonych w obszarze Parku. 4. Wydawanie zgód poruszanie się pojazdów drogami wewnętrznymi Parku. 5. Kontrola Straży Parku w zakresie prawidłowego korzystania z dróg wewnętrznych
4	Gospodarka rolna lub leśna oraz działalność gospodarcza na gruntach niebędących w użytkowaniu wieczystym Parku lub niebędących jego własnością, prowadzona niezgodnie z celami ochrony przyrody	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nabywanie na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz Parku nieruchomości, w tym przez realizację prawa pierwokupu. 2. Prowadzenie edukacji wśród społeczności lokalnej w zakresie sposobów eliminacji lub ograniczenia występujących zagrożeń. 3. Określenie zasad dostępu do gruntów prywatnych położonych w obszarze Parku. 4. Współpraca z właściwym miejscowo starostą w zakresie nadzoru nad lasami niebędącymi własnością Skarbu Państwa
5	Zarastanie historycznych cmentarzy i miejsc pamięci narodowej	Wykaszenie roślinności oraz pielęgnacja zadrzewień i zakrzewień na cmentarzach i w miejscach pamięci narodowej
6	Niszczanie obiektów zabytkowych, w tym kapliczek i miejsc pamięci narodowej	Bieżące przeglądy stanu, remonty lub konserwacja obiektów zabytkowych oraz pielęgnacja zieleni towarzyszącej
7	Wzmoczone wydzielanie się drzew i obumieranie drzewostanów w wyniku działania czynników	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie, ewidencjonowanie i dokumentowanie zaburzeń w ekosystemach, w tym rozpoznawanie czynników je wywołujących, przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) obserwacje terenowe wraz z nanoszeniem ich wyników na raptularze

<p>biotycznych lub abiotycznych, w szczególności na skutek działalności owadów i grzybów pasożytniczych</p>	<p>obserwacji terenowych przez pracowników Parku; 2) zbiór i identyfikację laboratoryjną organizmów patogenicznych oraz uszkodzeń przez nie wywoływanych, w szczególności z wykorzystaniem pułapek, w tym feromonowych do odłowu foliofagów i kambiofagów, a także metody fotoeklektorowej do identyfikacji foliofagów; 3) sporządzanie dokumentacji zbiorczej oraz analiza i interpretacja wyników obserwacji terenowych; 4) jesienne poszukiwania foliofagów sosny zwyczajnej (<i>Pinus sylvestris</i>) w ściółce. 2. Realizacja działań ochronnych zmierzających do minimalizacji negatywnego oddziaływania czynników biotycznych lub abiotycznych</p>
---	---

III. Istniejące zagrożenia zewnętrzne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożenia ¹⁾	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożenia i jego skutków
1	<p>Przerywanie korytarzy ekologicznych łączących Park z otoczeniem, w szczególności z sąsiadującymi obszarami Natura 2000 oraz Doliną Wisły, prowadzące do zubożenia genetycznego i gatunkowego roślin i zwierząt Parku</p>	<p>1. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego regulacji zapobiegających przerywaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy w miejscu przebiegu korytarzy ekologicznych. 2. Uzgadnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym pod kątem zapobiegania przerywaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy w miejscu przebiegu korytarzy ekologicznych</p>
2	<p>Szkodnictwo leśne, w tym: 1) zakłócanie przebiegu naturalnych procesów w ekosystemach oraz nielegalne pozyskiwanie drewna, w tym drzew, obłamanych konarów i gałęzi oraz świeżych gałęzi jodłowych (stroiszu) i runa leśnego; 2) kłusownictwo</p>	<p>1. Zabezpieczanie obszaru Parku przed szkodnictwem leśnym, w tym przekopywanie miejsc nielegalnych wjazdów na obszar Parku. 2. Patrolowanie obszaru Parku przez Straż Parku. 3. Monitorowanie, w tym z użyciem kamer rejestrujących i fotopułapek, miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo leśne. 4. Montaż nowych lub konserwacja i naprawa istniejących szlabanów uniemożliwiających wjazd do na obszar Parku. 5. Ograniczenie do niezbędnego minimum wykorzystywania dróg w celu przemieszczania się pojazdami oraz nieudrażnianie niewykorzystywanych dróg, ścieżek i dawnych szlaków zrywkowych. 6. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych, informujących o zakazie wstępu na obszar Parku lub na niektóre jego obszary i zagrożeniach bezpieczeństwa osób przebywających poza miejscami udostępnionymi. 7. Prowadzenie edukacji na temat celów ochrony Parku i roli martwych drzew w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemów leśnych</p>
3	<p>Występowanie pożarów</p>	<p>1. Prowadzenie edukacji w zakresie zagrożenia pożarowego, w</p>

		<p>szczególności wśród lokalnej społeczności.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Prowadzenie obserwacji terenu pod kątem występowania pożarów w szczególności w ramach patroli terenowych. 3. Uzupełnianie i konserwacja sprzętu przeciwpożarowego. 4. Usuwanie z dna lasu obłamanych i okrzęsanych gałęzi i chrustu oraz czynności porządkowe w pasach o szerokości do 30 m wzdłuż dróg publicznych. 5. Utrzymanie, w tym bieżące naprawy i remonty, dojazdów pożarowych, w szczególności przez uzupełnianie ubytków w nawierzchni, usuwanie roślinności w rowach i na poboczach oraz usuwanie gałęzi drzew wchodzących w światło drogi. 6. Utrzymanie lub tworzenie baz sprzętu przeciwpożarowego. 7. Utrzymanie punktów czerpania wody gaśniczej. 8. Udział w akcjach gaszenia pożarów
4	Zakłócanie naturalnych zachowań zwierząt przez światło, antropogeniczne dźwięki i zapachy, a także obecność zwierząt domowych w pobliżu obiektów budowlanych i dróg zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrole pracowników Straży Parku, w szczególności w miejscach narażonych na nieuprawnione przebywanie ludzi. 2. Umieszczanie w miejscach narażonych na nieuprawnione przebywanie ludzi tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych, w szczególności o zakazie wstępu na obszar Parku lub na niektóre jego obszary i zagrożeniach bezpieczeństwa osób przebywających poza miejscami udostępnionymi. 3. Edukacja społeczeństwa dotycząca celów ochrony Parku oraz sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń generowanych przez przylegające do Parku tereny zabudowane i zamieszkałe. 4. Działania na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień dotyczących ograniczania lub eliminowania powstawania zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie Parku. 5. Uzgodnienia projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w zakresie przeciwdziałania lokowania zabudowy wpływającej negatywnie na przyrodę Parku
5	Zanieczyszczenie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, powodujące degradację siedlisk roślin, zwierząt i grzybów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja społeczeństwa dotycząca celów ochrony Parku oraz sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń generowanych przez zanieczyszczenia gleby i wód podziemnych. 2. Patrole pracowników Straży Parku w miejscach narażonych na zanieczyszczanie odpadami i egzekwowanie przestrzegania zakazów obowiązujących w tym zakresie. 3. Likwidacja nielegalnych składowisk odpadów. 4. Sprzątanie obszaru Parku z odpadów stałych, w tym ich segregacja i wywóz.
6	Rozprzestrzenianie się na obszarze Parku roślin synantropijnych oraz roślin gatunków obcych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja społeczeństwa dotycząca celów ochrony Parku oraz sposobów eliminacji lub ograniczenia zagrożeń ze strony roślin synantropijnych i roślin gatunków obcych. 2. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie likwidacji stanowisk roślin gatunków obcych w otulinie Parku

7	Zanieczyszczenie powietrza	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja społeczeństwa dotycząca zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza oraz sposobów eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń. 2. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie promocji odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej. 3. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie likwidacji i utylizacji eternitu
8	Niska świadomość społeczeństwa dotycząca dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacja społeczeństwa w zakresie podnoszenia świadomości dotyczącej dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu. 2. Utrzymanie lub tworzenie miejsc lub obiektów udostępnianych w celach edukacyjnych, w tym ścieżek edukacyjnych
9	Niszczenie przez ludzi stanowisk geologicznych, w tym form skałkowych i źródeł	<ol style="list-style-type: none"> 1. Likwidacja nielegalnych zejść ze szlaków pieszych i rowerowych oraz ścieżek edukacyjnych. 2. Konserwacja nawierzchni istniejących szlaków pieszych i rowerowych. 3. Wykonanie barier lub ogrodzeń chroniących formy skalne i stanowiska geologiczne. 4. Patrole terenowe Straży Parku, w szczególności w miejscach narażonych na niszczenie, i egzekwowanie przestrzegania zakazów obowiązujących w tym zakresie. 5. Czyszczenie skałek z nielegalnych napisów

IV. Potencjalne zagrożenia zewnętrzne

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożenia	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożenia i jego skutków
1	<p>Presja urbanizacyjna w pobliżu granic Parku zagrażająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zwiększeniem zanieczyszczenia gleby, wód powierzchniowych i podziemnych oraz powietrza; 2) zwiększeniem zagrożenia wkraczania na obszar Parku antropofitów i gatunków obcych, w tym inwazyjnych gatunków obcych; 3) zakłócaniem naturalnych zachowań 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań na rzecz utrzymania w otulinie Parku wzdłuż jego granic stref wolnych od zabudowy, w tym mieszkalnej, gospodarczej lub przemysłowej, z zachowaniem dotychczasowych sposobów użytkowania gruntów. 2. Propagowanie odstąpienia od budowy nowych dróg o utwardzonej nawierzchni w obszarze przylegającym do Parku

	<p>behawioralnych zwierząt, w szczególności przez czynniki antropogeniczne, w tym światło, dźwięki i zapachy oraz niepokojenie przez ludzi i zwierzęta domowe</p>	
2	<p>Przerywanie istniejących korytarzy ekologicznych łączących obszar Parku z obszarami przyległymi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, regulacji zapobiegających przerywaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy w miejscu przebiegu korytarzy ekologicznych. 2. Uzgadnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym pod kątem zapobiegania przerywaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy w miejscu przebiegu korytarzy ekologicznych
3	<p>Zagrożenie ekosystemów leśnych i łąkowych w związku z możliwością wystąpienia pożarów</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie edukacji w zakresie zagrożenia pożarowego, w szczególności wśród lokalnej społeczności. 2. Prowadzenie obserwacji terenu pod kątem występowania pożarów w szczególności ramach patroli terenowych. 3. Uzupełnianie i konserwacja sprzętu przeciwpożarowego. 4. Usuwanie z dna lasu obłamanych i okrzęsanych gałęzi i chrustu oraz czynności porządkowe w pasach o szerokości do 30 m wzdłuż dróg publicznych. 5. Utrzymanie, w tym bieżące naprawy i remonty, dojazdów pożarowych, w szczególności przez uzupełnianie ubytków w nawierzchni, usuwanie roślinności w rowach i na poboczach oraz usuwanie gałęzi drzew wchodzących w światło drogi. 6. Utrzymanie lub tworzenie baz sprzętu przeciwpożarowego. 7. Utrzymanie punktów czerpania wody gaśniczej. 8. Udział w akcjach gaszenia pożarów
4	<p>Dewastacja krajobrazu pasm górskich, w szczególności głównie Pasma Łysogórskiego i Pasma Klonowskiego oraz dolin między tymi pasmami przez zabudowę terenów rolniczych przylegających do granic Parku</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego na rzecz: <ol style="list-style-type: none"> 1) wprowadzenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego regulacji zapobiegających dewastacji krajobrazu; 2) utrzymania wzdłuż granic Parku strefy wolnej od zabudowy, z zachowaniem dotychczasowych sposobów użytkowania nieruchomości; 3) odstąpienia od budowy nowych dróg o nawierzchni utwardzonej w obszarze przylegającym do Parku.

		2. Uzgadnianie projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym pod kątem zapobiegania przerywaniu powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem, w szczególności lokowania zabudowy w miejscu przebiegu korytarzy ekologicznych
5	Zmiana warunków siedliskowych na skutek nieprzewidywalnych zmian pogodowych, w tym klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych	Prowadzenie monitoringu przyrodniczego
6	Choroby zwierząt o charakterze epizootii	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji zwierząt, ze szczególnym uwzględnieniem dzika (<i>Sus scrofa</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootii lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych

Objaśnienia:

- 1) Ocena zagrożeń wyraża się w uszeregowaniu zagrożeń od najistotniejszego.
- 2) Kody siedlisk przyrodniczych, nazwy siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt lub roślin podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2014 r. poz. 1713).

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM
RODZAJU, ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony ścisłej

W ekosystemach leśnych i nieleśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, konserwacja, naprawa lub wymiana infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji, na szlakach turystycznych i ścieżkach oraz w obiektach edukacyjnych. 2. Budowa, przebudowa, konserwacja lub naprawa nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych materiałem rodzimym oraz udrażnianie rowów odpływowych i przepustów. 3. Oznakowanie obszaru Parku przez wykonanie i montaż lub konserwację i naprawę strzałek kierunkowych, piktogramów, tablic informacyjnych, ostrzegawczych i urzędowych na urządzeniach wykonanych zgodnie z Parkowym Systemem Informacji 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
2	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów, w tym usuwanie nielegalnych wysypisk odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
3	Ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet w miejscach udostępnionych	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie pojedynczych drzew lub ich ogławianie i przycinanie zmarłych konarów drzew, w przypadku drzew zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia, z pozostawieniem drewna w ekosystemie do naturalnego rozkładu oraz maskowaniem skutków zabiegów, w celu zachowania krajobrazu lasu naturalnego. 2. Udrażnianie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i dróg, w szczególności przez usuwanie tarasujących je złamanych lub przewróconych drzew i ich fragmentów. 3. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej

	lub ścieżek edukacyjnych, w szczególności przez ręczne lub mechaniczne przycinanie gałęzi, wykaszanie roślinności zielnej, wycinanie krzewów oraz podrostu drzew		
5	<p>Prowadzenie badań naukowych w celu wykorzystania ich wyników w planowaniu i realizacji działań ochronnych oraz poszerzania wiedzy o zasobach przyrodniczych Parku, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 2) monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 3) prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
6	<p>Monitorowanie, ewidencjonowanie i dokumentowanie zaburzeń w ekosystemach a w miejscach ich występowania rozpoznawanie czynników je wywołujących, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) wykonywanie obserwacji terenowych i nanoszenie ich wyników na raptularze przez pracowników Parku oraz prowadzenie obserwacji terenowych i analiz laboratoryjnych; 2) zbiór i identyfikację laboratoryjną organizmów patogenicznych oraz uszkodzeń przez nie wywoływanych; 3) sporządzanie dokumentacji i interpretacja wyników w oparciu o zgromadzone obserwacje. 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
7	Prowadzenie monitoringu stanu ochrony zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych działań ochronnych, metodą stałych punktów i powierzchni monitoringowych	Cykliczne pomiary na stałych powierzchniach kołowych rozmieszczonych w węzłach siatki o więźbie 250x250 m	Obszar ochrony ścisłej
8	<ol style="list-style-type: none"> 1. Patrolowanie obszaru Parku pod kątem szkodnictwa, w szczególności kradzieży drewna, w szczególności złomów, wywrotów i posuszu stojącego a także pozyskiwania stroiszu jodłowego. 2. Monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo. 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej

	<p>3. Montaż nowych lub konserwacja i naprawa istniejących szlabanów.</p> <p>4. Umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych</p>		
9	Utrzymanie przejezdności i bieżące naprawy użytkowanych dróg wewnętrznych, w szczególności stanowiących dojazdy pożarowe	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
10	<p>Przystosowanie do ruchu turystycznego historyczno-przyrodniczej ścieżki edukacyjnej „Bukowa Góra – Wilków” z dopuszczeniem ruchu rowerowego, przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie dokumentacji projektowej; 2) ścinanie pojedynczych drzew lub prowadzenie prac z zakresu pielęgnacji drzew, w szczególności usuwanie pojedynczych konarów lub skracanie korony; 3) wykonanie prac ziemnych, w tym modernizacja, naprawa i profilowanie nawierzchni oraz wykonanie lub naprawa rowków odpływowych i przepustów; 4) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji 	1 obiekt	Obszar ochrony ścisłej
11	Monitorowanie występowania i usuwanie obcych gatunków roślin, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
12	Usuwanie skutków wandalizmu, w tym czyszczenie skałek z napisów	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
13	<p>Ochrona przeciwpożarowa, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) patrole naziemne; 2) monitorowanie obszaru Parku przy pomocy systemu kamer oraz fotopułapek; 3) zapewnienie wody i sprzętu niezbędnego podczas akcji gaśniczej; 4) porządkowanie pasów o szerokości do 30 m wzdłuż dróg publicznych, w tym usuwanie obłamanych i okrzęsanych gałęzi i chrustu 	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej
14	<p>Modernizacja galerii widokowej na Łysej Górze w celu zwiększenia dostępności dla osób o zmniejszonej mobilności przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie dokumentacji projektowej dla zadania; 2) ścinanie pojedynczych drzew lub prowadzenie prac z zakresu pielęgnacji 	1 obiekt	116f i 116g

	<p>drzew, w szczególności usuwanie pojedynczych konarów lub skracanie korony;</p> <p>3) wykonanie prac ziemnych, w tym modernizację, naprawę i profilowanie nawierzchni oraz wykonanie lub naprawę rowków odpływowych;</p> <p>4) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji</p>		
15	<p>Utrzymanie galerii widokowej na gołoborzu przez:</p> <p>1) naprawę nawierzchni oraz wykonanie lub naprawę rowków odpływowych;</p> <p>2) remonty lub wymianę infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnie z Parkowym Systemem Informacji</p>	1 obiekt	116f i 116g
16	<p>Działania edukacyjne i informacyjne dotyczące upowszechniania wiedzy o Parku, w tym wiedzy przyrodniczej, ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności przez:</p> <p>1) prowadzenie zajęć edukacyjnych, szkoleń lub warsztatów edukacyjnych dla społeczeństwa;</p> <p>2) organizację lub udział w wydarzeniach edukacyjnych, w szczególności szkoleniach, warsztatach, konkursach, plenerach, kampaniach informacyjnych i promocyjnych;</p> <p>3) działalność wydawniczą oraz udział w rozpowszechnianiu wydawnictw i materiałów edukacyjnych;</p> <p>4) udostępnianie miejsc oraz tras, ścieżek i obiektów edukacyjnych</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony ścisłej

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>1. Budowa, konserwacja, naprawa lub wymiana infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej na szlakach turystycznych i ścieżkach oraz w obiektach edukacyjnych, zgodnie z Parkowym Systemem Informacji.</p> <p>2. Budowa, przebudowa, konserwacja lub naprawa nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

	<p>poerozyjnych materiałem rodzimym oraz prace przy rowach, rowkach odpływowych i przepustach.</p> <p>3. Oznakowanie obszaru Parku przez wykonanie i montaż lub konserwację i naprawę strzałek kierunkowych, piktogramów, tablic informacyjnych, ostrzegawczych i urzędowych, na urządzeniach wykonanych zgodnie z Parkowym Systemem Informacji</p>		
2	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów, w tym likwidacja miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
3	Ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet, w miejscach udostępnionych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
4	<p>1. Usuwanie pojedynczych drzew lub ich pielęgnowanie, w szczególności przez przycinanie zamartwych konarów drzew, w przypadku drzew zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia, z pozostawieniem części drewna w ekosystemie do naturalnego rozkładu oraz maskowaniem skutków zabiegów, w celu zachowania krajobrazu lasu naturalnego.</p> <p>2. Udrażnianie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i dróg, w szczególności przez usuwanie tarasujących je złamanych lub przewróconych drzew i ich fragmentów.</p> <p>3. Utrzymanie drożności dróg, szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych, w szczególności przez ręczne lub mechaniczne przycinanie gałęzi, wykaszanie roślinności zielnej, wycinanie krzewów oraz podrostu drzew</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
5	Monitorowanie występowania, inwentaryzacja i usuwanie roślin gatunków obcych, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszary ochrony czynnej
6	Wspomaganie naturalnych procesów renaturalizacyjnych zachodzących w drzewostanach przez usuwanie drzew gatunków obcych oraz niewłaściwych dla danego zbiorowiska roślinnego; usuwane będą drzewa, których pierśnica nie przekracza średniej pierśnicy gatunku w górnym piętrze drzewostanu o 30% (według opisu taksacyjnego wydzielenia)	78,69 ha	47a, 49a, 246a, 247b, 247d, 247g, 248i, 264f, 264g i 264j
7	Odtwarzanie i kształtowanie prawidłowej struktury	71,21 ha	189c, 211b–211d,

	gatunkowej i przestrzennej drzewostanów jodłowych, w szczególności przez wspomaganie spontanicznych procesów renaturalizacyjnych w drzewostanie lub przez usuwanie części drzew; usuwane będą drzewa, których pierśnica nie przekracza średniej pierśnicy gatunku w górnym piętrze drzewostanu o 30% (według opisu taksacyjnego wydzielenia)		212b, 213n, 214a i 255d
8	Ochrona siedliska przyrodniczego 91P0 ²⁾ Wyżynny jodłowy bór mieszany (<i>Abietetum polonicum</i>), przez kształtowanie zróżnicowanej struktury przestrzennej i wiekowej półnaturalnych drzewostanów jodłowych przez usuwanie buka zwyczajnego (<i>Fagus sylvatica</i>), w szczególności z dolnych i środkowych pięter drzewostanu	41,76 ha	173c, 209a–209c, 209g, 209h, 210a, 210b, 210d i 210f
9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie siedliska modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>), w tym wspomaganie naturalnych odnowień tego gatunku, w szczególności przez wycinanie drzew w celu odsłonięcia powierzchni gleby pod obsiew oraz zabezpieczenia przed nadmiernym ocienieniem lub zagłuszeniem odnowień przez inne rośliny. 2. Przygotowanie gleby pod naturalny obsiew. 3. Zabezpieczenie odnowień i podrostów modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>) przed uszkodzeniami przez zwierzęta, w szczególności przez grodzenie 	37,83 ha	1Ad, 1Ag–1Ai, 2Ah, 3Aa, 3Ac i 3Ad
10	Usuwanie obcych geograficznie osobników modrzewi (<i>Larix</i> spp.) zagrażających miejscowemu genotypowi modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>)	164,9 ha	1A, 2Aa–2Ah, 3A, 4Ab–4Ah, 5Aa–5An i 5Ap–5As
11	Kształtowanie widnego lasu, w szczególności grądu, dąbrowy lub boru mieszanego o luźnej więźbie drzewostanu, o charakterze pastwiskowym, ze znacznym udziałem drzew starych, przez usuwanie części drzew w wieku do 100 lat oraz krzewów w podszyciu lub wprowadzenie kontrolowanego wypasu	19,74 ha	3Ak, 3Al i 4Ac
12	Monitorowanie, ewidencjonowanie i dokumentowanie zaburzeń w ekosystemach, a w miejscach ich występowania rozpoznawanie czynników je wywołujących	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
13	Monitorowanie nasilenia występowania foliofagów sosny zwyczajnej (<i>Pinus sylvestris</i>) przez kontrolne	7 prób	5c, 12a, 46c, 62g, 211a, 247b i 267a

	poszukiwania owadów w ściółce leśnej		
14	Prowadzenie monitoringu stanu ochrony zasobów przyrodniczych, występujących zagrożeń oraz efektów realizowanych działań ochronnych metodą stałych punktów i powierzchni monitoringowych	Cykliczne pomiary, na stałych, kołowych powierzchniach rozmieszczonych w węzłach siatki o więźbie 250x250 m	Obszar ochrony czynnej
15	Zbiór nasion drzew i krzewów stanowiących naturalne komponenty flory Parku, w tym nasion buka zwyczajnego (<i>Fagus sylvatica</i>), jodły pospolitej (<i>Abies alba</i>), sosny pospolitej (<i>Pinus silvestris</i>), lipy drobnolistnej (<i>Tilia cordata</i>), modrzewia europejskiego (<i>Larix decidua</i>) oraz modrzewia polskiego (<i>Larix decidua</i> ssp. <i>polonica</i>), w drzewostanach zarejestrowanych w Biurze Nasiennictwa Leśnego	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
16	1. Utrzymanie przejezdności i bieżące naprawy użytkowanych dróg wewnętrznych, w szczególności stanowiących dojazdy pożarowe. 2. Zapobieganie nielegalnym wjazdom na obszar Parku, w szczególności przez naprawę uszkodzonych rowów granicznych lub wykopanie nowych rowów poprzecznych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
17	Ochrona przeciwpożarowa, w tym: 1) patrole naziemne; 2) monitorowanie obszaru Parku przy pomocy systemu kamer; 3) zapewnienie wody i sprzętu niezbędnego podczas akcji gaśniczej; 4) porządkowanie pasów o szerokości do 30 m wzdłuż dróg publicznych, w tym usuwanie obłamanych i okrzęsanych gałęzi i chrustu	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
18	Utrzymanie miejsc pamięci narodowej, w szczególności mogił i pomników, w tym: 1) ręczne wykaszanie roślinności; 2) pielęgnacja zadrzewień i zakrzewień; 3) usuwanie zagrożeń i utrzymanie porządku; 4) bieżące naprawy i konserwacje	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
19	Prowadzenie badań naukowych, w celu wykorzystania ich wyników w planowaniu i realizacji działań ochronnych oraz poszerzania wiedzy o zasobach przyrodniczych Parku, w szczególności:	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

	<ol style="list-style-type: none"> 1) inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 2) monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 3) prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych 		
20	<p>Przeciwdziałanie szkodnictwu, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) patrolowanie obszaru Parku pod kątem szkodnictwa, w szczególności kradzieży drewna, w szczególności złomów, wywrotów i posuszu stojącego a także pozyskiwania stroiszu jodłowego; 2) monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo; 3) montaż nowych lub konserwacja i naprawa istniejących szlabanów; 4) umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
21	Naprawa uszkodzonych przepustów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
22	Kształtowanie okrajka między lasem a terenem otwartym przy obiektach administracyjnych i mieszkalnych Parku przez formowanie lub usuwanie drzew i wysokich krzewów w pasie do 25 m od ścian budynków	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
23	Usuwanie drzew i krzewów pod liniami energetycznymi	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
24	<p>Ograniczenie liczebności populacji dzika (<i>Sus scrofa</i>) ze względu na zagrożenie rozprzestrzeniania się wirusa Afrykańskiego Pomoru Świń, w drodze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) odstrzału redukcyjnego; 2) odstrzału sanitarnego; 3) usuwania padłych osobników 	Do 0,1 osobnika/km ²	Obszar ochrony czynnej
25	Przystosowanie do ruchu turystycznego ścieżki edukacyjnej „Śladem kolejki wąskotorowej” Nowa Słupia – Św. Katarzyna, w tym prace ziemne i budowa infrastruktury turystyczno-informacyjnej	Według potrzeb	196o, 196s, 147a i 147d
26	Przystosowanie do ruchu turystycznego historyczno-przyrodniczej ścieżki edukacyjnej „Bukowa Góra – Wilków”, z dopuszczeniem ruchu rowerowego, przez:	1 obiekt	Obszar ochrony czynnej

	<ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie dokumentacji projektowej; 2) ścinanie pojedynczych drzew lub prowadzenie prac z zakresu pielęgnacji drzew, w szczególności usuwanie pojedynczych konarów lub skracanie korony; 3) wykonanie prac ziemnych, w tym modernizację, naprawę i profilowanie nawierzchni oraz wykonanie lub naprawę rowków odpływowych i przepustów; 4) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji 		
27	<p>Przystosowanie do udostępnienia szlaku konnego przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ścinanie pojedynczych drzew lub prowadzenie prac z zakresu pielęgnacji drzew, w szczególności usuwanie pojedynczych konarów lub skracanie korony; 2) wykonanie prac ziemnych, w tym naprawę i profilowanie nawierzchni oraz wykonanie lub naprawę rowków odpływowych i przepustów; 3) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
28	Usuwanie skutków wandalizmu, w tym czyszczenie skałek z napisów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

B. W lądowych ekosystemach nieleśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, konserwacja, naprawa lub wymiana infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej, zgodnie z Parkowym Systemem Informacji, na szlakach turystycznych i ścieżkach oraz w obiektach edukacyjnych. 2. Budowa, przebudowa, konserwacja lub naprawa nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych materiałem rodzimym oraz prace przy rowach, rowkach odpływowych i przepustach. 3. Oznakowanie obszaru Parku przez 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

	wykonanie i montaż lub konserwację i naprawę strzałek kierunkowych, piktogramów, tablic informacyjnych, ostrzegawczych i urzędowych, na urządzeniach wykonanych zgodnie z Parkowym Systemem Informacji		
2	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów, w tym likwidacja miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie pojedynczych drzew lub ich pielęgnowanie, w szczególności przez przycinanie zmarłych konarów drzew, w przypadku drzew zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia, z pozostawieniem części drewna w ekosystemie do naturalnego rozkładu oraz maskowaniem skutków zabiegów. 2. Przemieszczanie poza szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjne i drogi drzew złamanych, przewróconych lub ich fragmentów uniemożliwiających przejazd lub przejście, lub wykonywanie przejść przez takie drzewa. 3. Odkrzaczanie szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych przez ręczne lub mechaniczne przycinanie gałęzi, wykaszanie roślinności niskiej, wycinanie krzewów oraz podrostu drzew w celu ukierunkowania ruchu turystycznego 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
4	<p>Przeciwdziałanie szkodnictwu, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) patrolowanie obszaru Parku; 2) monitorowanie kamerami rejestrującymi i alarmującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc szczególnie narażonych na szkodnictwo; 3) montaż nowych lub konserwacja i naprawa istniejących szlabanów; 4) umieszczanie tablic urzędowych, informacyjnych i ostrzegawczych; 5) wykonanie rowów zabezpieczających przed nielegalnym wjazdem na obszar Parku 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
5	Monitorowanie występowania, inwentaryzacja i usuwanie roślin gatunków obcych, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszary ochrony czynnej

6	Koszenie łąk wraz z wywozem skoszonej biomasy	22,97 ha	2o, 11k, 22h, 22i, 44c, 44i–44k, 45b, 45f, 45h, 45i, 54d, 55c, 56j, 115j, 239g–239j, 248g, 248m–248s, 249b, 256f i 257j
7	Koszenie wybranych łąk w celu powstrzymania sukcesji	1,86 ha	11h, 61c i 62a
8	Ochrona siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt, w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1) 6230^{2), 3)} Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie), 2) 6410²⁾ Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), 3) 1065²⁾ przeplatka aurinia (<i>Euphydrias</i> (<i>Eurodryas</i>, <i>Hypodryas</i>) <i>aurinia</i>) – przez koszenie wraz z usunięciem biomasy oraz usuwanie drzew i krzewów lub wypas zwierząt gospodarskich	Według potrzeb	14h, 23g, 23l, 26c, 38g, 42a, 42b, 58a, 59d, 60d, 64s, 74a i 251b
9	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 2. Monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów. 3. Prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 4. Prowadzenie badań naukowych, których wyniki mogą być wykorzystane w planowaniu i realizacji ochrony przyrody, a także służyć będą poszerzaniu wiedzy o zasobach przyrodniczych Parku 	Według potrzeb	Obszary ochrony czynnej
10	Prowadzenie badań naukowych w celu wykorzystania ich wyników w planowaniu i realizacji działań ochronnych oraz poszerzania wiedzy o zasobach przyrodniczych Parku, w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1) inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 2) monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 3) prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych 	Cykliczne pomiary na stałych, kołowych powierzchniach rozmieszczonych w węzłach siatki o więźbie 250x250 m	Obszar ochrony czynnej

11	Zachowanie muraw kserotermicznych na Skarpie Zapusty, w szczególności przez usuwanie drzew i krzewów	0,7 ha	2j
12	Ograniczenie liczebności populacji dzika (<i>Sus scrofa</i>) ze względu na zagrożenie rozprzestrzeniania się wirusa Afrykańskiego Pomoru Świń w drodze odstrzału sanitarnego lub redukcyjnego oraz usuwanie padłych osobników	Do 0,1 osobnika/km ²	Obszar ochrony czynnej
13	Ochrona przeciwpożarowa, w tym: 1) patrole naziemne; 2) monitorowanie obszaru Parku przy pomocy systemu kamer; 3) zapewnienie wody i sprzętu niezbędnego podczas akcji gaśniczej; 4) udział w akcjach gaszenia pożarów	Według potrzeb	Obszary ochrony czynnej

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
2	Prowadzenie badań naukowych, w celu wykorzystania ich wyników w planowaniu i realizacji działań ochronnych oraz poszerzania wiedzy o zasobach przyrodniczych Parku, w szczególności: 1) inwentaryzacja miejsc występowania oraz ocena struktury zgrupowań gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 2) monitoring liczebności i stanu ochrony gatunków roślin, zwierząt i grzybów; 3) prowadzenie rejestru obserwacji i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
3	Cykliczne, badanie stanów i przepływu wód powierzchniowych	2 punkty pomiarowe	1. Rzeka Czarna Woda (39d). 2. Źródło Świętego Franciszka (147d)

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Naprawy, konserwacja lub zabezpieczanie	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

	obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym kapliczek, krzyży przydrożnych, tablic pamiątkowych, pomników i mogił, w szczególności przez impregnację, malowanie lub wymianę zniszczonych elementów		
2	Naprawa ogrodzenia cmentarza więźniów na polanie Bielnik, zgodnie ze wzorem określonym w Parkowym Systemie Informacji	Do 40 m	115o
3	Naprawa daszków gontowych na Kapliczkach Kalwaryjskich	2 obiekty	196s
4	Odnowienie zbiorowych mogił pomordowanych mieszkańców Świętej Katarzyny	2 obiekty	146c
5	Monitorowanie kamerami rejestrującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc udostępnionych w celach turystycznych i edukacyjnych oraz miejsc cennych przyrodniczo w celu zapobiegania wykroczeniom	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
6	Wykonanie korekty podziału powierzchniowego obszaru Parku, wraz ze zmianą numeracji oddziałów i wydziałów	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej
7	Zagospodarowanie w celach turystyczno-rekreacyjnych miejsc położonych przy wejściach na szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne	Według potrzeb	119g
8	Zagospodarowanie punktów węzłowych dla potrzeb turystów zmotoryzowanych przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie dokumentacji projektowo-technicznej; 2) wykonanie prac ziemnych wraz z budową lub modernizacją nawierzchni według dokumentacji projektowej; 3) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji 	1 lokalizacja	5An
9	Działania edukacyjne i informacyjne dotyczące upowszechniania wiedzy o Parku, w tym wiedzy przyrodniczej, ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności przez: <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzenie zajęć edukacyjnych, szkoleń lub warsztatów edukacyjnych dla społeczeństwa; 2) organizację lub udział w wydarzeniach 	Według potrzeb	Obszar ochrony czynnej

	<p>edukacyjnych, w szczególności szkoleniach, warsztatach, konkursach, plenerach, kampaniach informacyjnych i promocyjnych;</p> <p>3) działalność wydawniczą oraz udział w rozpowszechnianiu wydawnictw i materiałów edukacyjnych;</p> <p>4) udostępnianie miejsc oraz tras, ścieżek i obiektów edukacyjnych</p>		
--	--	--	--

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>1. Budowa, konserwacja, naprawa lub wymiana infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej, zgodnie z Parkowym Systemem Informacji, na szlakach turystycznych i ścieżkach oraz w obiektach edukacyjnych.</p> <p>2. Budowa, przebudowa, konserwacja lub naprawa nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych materiałem rodzimym oraz prace przy rowach, rowkach odpływowych i przepustach.</p> <p>3. Oznakowanie obszaru Parku przez wykonanie i montaż lub konserwację i naprawę strzałek kierunkowych, piktogramów, tablic informacyjnych, ostrzegawczych i urzędowych na urządzeniach wykonanych zgodnie z Parkowym Systemem Informacji</p>	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
2	Monitorowanie występowania, inwentaryzacja i usuwanie roślin gatunków obcych, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
3	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów, w tym likwidacja miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
4	Ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet w miejscach udostępnionych	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
5	Kształtowanie okrajka między lasem a terenem	Według potrzeb	Obszar ochrony

	otwartym przy obiektach administracyjnych i mieszkalnych Parku przez formowanie lub usuwanie drzew i wysokich krzewów w pasie do 25 m od ścian budynków		krajobrazowej
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie pojedynczych drzew lub ich pielęgnowanie, w szczególności przez przycinanie zmarłych konarów drzew, w przypadku drzew zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia, z pozostawieniem drewna w ekosystemie do naturalnego rozkładu oraz maskowaniem skutków zabiegów. 2. Udrażnianie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i dróg, w szczególności przez usuwanie tarasujących je złamanych lub przewróconych drzew lub ich fragmentów. 3. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych, w szczególności przez ręczne lub mechaniczne przycinanie gałęzi, wykaszanie roślinności zielnej oraz wycinanie krzewów i podrostu drzew 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
7	<p>Ochrona przeciwpożarowa, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) patrole naziemne; 2) monitorowanie obszaru Parku przy pomocy systemu kamer; 3) zapewnienie wody i sprzętu niezbędnego podczas akcji gaśniczej; 4) udział w akcji gaszenia pożarów 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej

B. W lądowych ekosystemach nieleśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Wykaszanie łąk wraz z wywiezieniem skoszonej biomasy	2,81 ha	8Ah, 8Ak, 8Al, 39Pb i 54h
2	Koszenie łąk w celu utrzymania ich w dobrej kulturze rolnej ⁴⁾	22,58 ha	8Aa–8Ac, 8At, 8Ay, 8Az, 8Abx, 8Adx, 63h, 63j, 63r, 64s, 64w, 64z, 64Aax, 80d, 80h, 80j, 80k, 80n, 213a, 213f, 213g, 229g, 229h i 229l
3	Monitorowanie występowania, inwentaryzacja i usuwanie roślin gatunków obcych, w szczególności w pobliżu dróg i szlaków turystycznych	Według potrzeb	Obszary ochrony krajobrazowej

4	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów, w tym likwidacja miejsc nielegalnego gromadzenia odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
5	Ustawienie i opróżnianie przenośnych toalet w miejscach udostępnionych	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa, konserwacja, naprawa lub wymiana infrastruktury turystycznej oraz informacyjno-edukacyjnej, zgodnie z Parkowym Systemem Informacji, na szlakach turystycznych i ścieżkach oraz w obiektach edukacyjnych. 2. Budowa, przebudowa, konserwacja lub naprawa nawierzchni szlaków turystycznych oraz ścieżek i obiektów edukacyjnych, w szczególności przez profilowanie szlaków, uzupełnianie ubytków poerozyjnych materiałem rodzimym oraz prace przy rowach, rowkach odpływowych i przepustach. 3. Oznakowanie obszaru Parku przez wykonanie i montaż lub konserwację i naprawę strzałek kierunkowych, piktogramów, tablic informacyjnych, ostrzegawczych i urzędowych na urządzeniach wykonanych zgodnie z Parkowym Systemem Informacji 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie pojedynczych drzew lub ich pielęgnowanie, w szczególności przez przycinanie zamartwych konarów drzew, w przypadku drzew zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia, z pozostawieniem części drewna w ekosystemie do naturalnego rozkładu oraz maskowaniem skutków zabiegów. 2. Udrażnianie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych i dróg, w szczególności przez usuwanie tarasujących je złamanych lub przewróconych drzew i ich fragmentów. 3. Utrzymanie drożności szlaków turystycznych lub ścieżek edukacyjnych, w szczególności przez ręczne lub mechaniczne przycinanie gałęzi, wykaszanie roślinności zielnej, wycinanie krzewów oraz podrostu drzew 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
8	Kształtowanie okrajka między lasem a terenem	Według potrzeb	Obszary ochrony

	otwartym przy obiektach administracyjnych i mieszkalnych Parku, przez formowanie lub usuwanie drzew i wysokich krzewów w pasie do 25 m od ścian budynków		krajobrazowej
9	Formowanie lub przycinanie (ogławianie) drzew i krzewów stanowiących żywopłoty, zakrzaczenia i zadrzewienia przy osadach służbowych Parku	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
10	Ochrona ekosystemów nieleśnych i zachowanie walorów krajobrazu rolniczego przez wydzierżawianie gruntów rolnikom, w celu przeprowadzenia zabiegów koszenia wraz z usunięciem pokosu lub ekstensywnego wypasu oraz zapewnienie dojazdu do gospodarstw i gruntów użytkowanych rolniczo	8,62 ha	230a, 230c, 230f, 230g, 230j, 238f i 238g
11	Usuwanie drzew i krzewów na terenie pod budowę nowego centrum edukacyjnego Parku	2,62 ha	196b–196d, 196m, 196n i 196p
12	Wykonanie korekty podziału powierzchniowego obszaru Parku wraz ze zmianą numeracji oddziałów i wydzieleń	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
13	Naprawa ogrodzenia cmentarza więźniów na polanie Bielnik zgodnego ze wzorem określonym w Parkowym Systemie Informacji	Do 40 m	115n
14	Przebudowa lub rozbudowa sieci elektroenergetycznej w Świętej Katarzynie, w tym zabudowa kontenerowej trafostacji	2 sztuki	63k i 148j
15	Ochrona przeciwpożarowa, w tym: 1) patrole naziemne; 2) monitorowanie obszaru Parku przy pomocy systemu kamer; 3) zapewnienie wody i sprzętu niezbędnego podczas akcji gaśniczej; 4) udział w akcji gaszenia pożarów	Według potrzeb	Obszary ochrony krajobrazowej

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ²⁾
1	Zbieranie i wywożenie poza obszar Parku odpadów	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
2	Cykliczne badanie stanów wód podziemnych	4 punkty pomiarowe	19i, 54o, 148p i 181g

D. Inne

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Budowa centrum edukacji przyrodniczej Parku wraz z wystawą stałą w Nowej Słupi	1 obiekt	196b–196d, 196m–196n i 196p

2	<p>Działania edukacyjne i informacyjne dotyczące upowszechniania wiedzy o Parku, w tym wiedzy przyrodniczej, ekologicznej oraz zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) prowadzenie zajęć edukacyjnych, szkoleń lub warsztatów edukacyjnych dla społeczeństwa; 2) organizację lub udział w wydarzeniach edukacyjnych, w szczególności szkoleniach, warsztatach, konkursach, plenerach, kampaniach informacyjnych i promocyjnych; 3) działalność wydawniczą oraz udział w rozpowszechnianiu wydawnictw i materiałów edukacyjnych; 4) udostępnianie miejsc oraz tras, ścieżek i obiektów edukacyjnych 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kompleksowa modernizacja i adaptacja do celów edukacyjno-turystycznych obiektów architektury drewnianej, w tym budynków zabytkowych dawnej administracji leśnej, wraz z utworzeniem zaplecza administracyjno-technicznego. 2. Edukacyjne i turystyczne zagospodarowanie terenu ogrodu edukacyjnego „Podzamcze Bodzentyńskie” w Bodzentyńcu 	1 kompleks	8A
4	Konserwacja i modernizacja ośrodka edukacyjnego Parku w Bodzentyńcu wraz z zapleczem edukacyjnym, w tym ogrodu edukacyjnego „Podzamcze Bodzentyńskie”	1 obiekt	8Ah i 8Aj–Ao
5	Nabywanie na rzecz Skarbu Państwa lub na rzecz Parku nieruchomości, w tym przez realizację prawa pierwokupu	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
6	<p>Usuwanie wyrobów zawierających azbest przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) likwidację nielegalnych składowisk; 2) wymianę pokryć dachowych na nowe w obiektach stanowiących własność Parku 	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
7	Rozbiórka zbędnych obiektów budowlanych, będących własnością Parku	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
8	<p>Zagospodarowanie punktów węzłowych dla potrzeb turystów zmotoryzowanych przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) opracowanie dokumentacji projektowo-technicznej; 	4 punkty	54h, 148r, 196j i 202o

	2) wykonanie prac ziemnych wraz z budową lub modernizacją nawierzchni według dokumentacji projektowej; 3) wykonanie infrastruktury turystyczno-informacyjnej, zgodnej z Parkowym Systemem Informacji		
9	Zagospodarowanie w celach turystyczno-rekreacyjnych miejsc położonych przy wejściach na szlaki turystyczne i ścieżki edukacyjne	Według potrzeb	115Sb
10	Monitorowanie kamerami rejestrującymi za pośrednictwem sieci GSM (fotopułapkami) miejsc udostępnionych w celach turystycznych i edukacyjnych oraz miejsc cennych przyrodniczo w celu zapobiegania wykroczeniom	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
11	Utrzymanie punktów baz sprzętu przeciwpożarowego	Według potrzeb	Obszar ochrony krajobrazowej
12	Regulacja gospodarki wodno-ściekowej przez eliminację przestarzałych technologicznie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz włączenie budynków do publicznej sieci kanalizacyjnej	2 sztuki	26f, 26g, 189f, 189h, 189i i 189k
13	Utworzenie punktu poboru wody gaśniczej	1 punkt	26f, 26g i 26k

Objaśnienia:

- 1) Lokalizację podano zgodnie z opisem taksacyjnym i wykonaną na jego podstawie mapą przeglądową Parku, według stanu na 01.01.2014 r. sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, które znajdują się w siedzibie Parku w Bodzentynie. Zgodnie z tymi dokumentami ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i wielkimi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.
- 2) Kody siedlisk przyrodniczych, nazwy siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt lub roślin podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.
- 3) Siedlisko o znaczeniu priorytetowym.
- 4) Należy przez to rozumieć zachowywanie:
  - 1) norm, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania (Dz. U. poz. 478);
  - 2) wymogów wzajemnej zgodności, o których mowa w obwieszczeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2023 r. w sprawie wykazu wymogów podstawowych z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających przepisy Unii Europejskiej, w których określono te wymogi podstawowe (M. P. poz. 274).

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Czynna ochrona gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunkowa	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>)	Ochrona stanowisk i osobników	1. Usuwanie drzew i krzewów zakłócających wzrost. 2. Ręczne odchwaszczanie gleby w miejscach pielęgnacji
2	Pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>)	Ochrona stanowisk	Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin przez ich wykaszanie na stanowiskach i wokół stanowisk pełnika europejskiego (<i>Trollius europaeus</i>), wraz z usunięciem skoszonej biomasy
3	Rosiczka okrągłolistna (<i>Drosera rotundifolia</i>)	Ochrona stanowisk	Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków roślin przez ich wykaszanie na stanowiskach i wokół stanowisk rosiczki okrągłolistnej (<i>Drosera rotundifolia</i>), wraz z usunięciem skoszonej biomasy
4	Modrzew polski (<i>Larix decidua ssp. polonica</i>)	Ochrona rodzimego geograficznie genotypu gatunku	1. Zachowywanie stanowisk z modrzewiem polskim (<i>Larix decidua ssp. polonica</i>), lokalnej subpopulacji oraz usuwanie subpopulacji obcych. 2. Wspomaganie odnowienia modrzewia polskiego (<i>Larix decidua ssp. polonica</i>)
5	Występujące na obszarze Parku gatunki roślin zamieszczone w załączniku nr II dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm. – Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102)	Obejmowanie ochroną stanowisk występowania poszczególnych gatunków	1. Prowadzenie metodami niskoinwazyjnymi inwentaryzacji miejsc występowania i monitoringu liczebności poszczególnych gatunków oraz gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 2. Ograniczanie udostępnienia i dozór miejsc występowania gatunków w celu eliminacji lub ograniczania niszczenia lub pozyskiwania. 3. Prowadzenie badań naukowych przez pracowników Parku lub podmioty zewnętrzne

II. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobu ochrony
-----	---------------	-------------------------	----------------------

1	Przeplatka aurinia (<i>Euphydras (Eurodryas, Hypodryas) aurinia</i>)	Ochrona stanowisk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie pojawianiu się niepożądanych gatunków drzew i krzewów przez wykaszanie łąk, wraz z usunięciem skoszonej biomasy oraz usuwanie zakrzaczeń w nieregularnych płatach, z wyłączeniem płatów z dużym udziałem czarcikęsu łąkowego (<i>Succisa pratensis</i>). 2. Zapobieganie przesuszeniu łąk, w szczególności przez tworzenie zatamowań z miejscowego materiału naturalnego na dawnych rowach odwadniających
2	Poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	Ochrona stanowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej w miejscu występowania gatunku. 2. Wykaszanie powierzchni w nieregularnych płatach, z usunięciem biomasy
3	Rzadkie i zagrożone kalcyfilne gatunki ślimaków związane z siedliskiem ukształtowanym dawnymi czynnikami antropogenicznymi	Ochrona stanowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie kępowo występujących, nasłonecznionych zarośli bzu czarnego (<i>Sambucus nigra</i>) wśród pojedynczych starych drzew owocowych przez usuwanie górujących nad nimi drzew. 2. Utrzymanie rumowiska po dawnym budynku, w obrysie jego fundamentu, w miejscach, gdzie jest jeszcze widoczny, lub częściowa odbudowa tego obrysu z wykorzystaniem tradycyjnej zaprawy wapiennej. 3. Ustawienie tablicy edukacyjnej
4	Występujące na obszarze Parku gatunki zwierząt z załącznika nr II dyrektywy siedliskowej oraz gatunki ptaków z załącznika nr I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20 z 26.01.2010, str. 7, z późn. zm.)	Obejmowanie miejsc występowania i rozrodu ochroną	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie metodami niskoinwazyjnymi inwentaryzacji miejsc występowania i monitoringu liczebności poszczególnych gatunków oraz gromadzenie materiałów dokumentacyjnych. 2. Wprowadzanie ochrony miejsc występowania i rozrodu poszczególnych gatunków. 3. Ograniczanie udostępnienia i dozór w miejscach występowania gatunków w celu eliminacji lub ograniczenia płoszenia lub pozyskiwania. 4. Prowadzenie badań naukowych przez pracowników Parku lub podmioty

			zewnątrzne
5	Płazy (<i>Amphibia</i>)	Ochrona stanowisk występowania i rozrodu	Utrzymanie miejsc rozrodu

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ
ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾
1	Ochrona ścisła	1Ba–1Bl, 1Ca–1Ci, 2Ai, 2Aj, 2Ba–2Bh, 2Ca–2Cp, 4Aa, 30h–30l, 42ax, 42m, 42p–42z, 63a–63c, 66a, 67a, 83f, 84b, 84c, 85k, 86l, 87c, 88b, 89j, 90d, 91d, 92c, 93c–93f, 94ax, 95b–95d, 96b, 96c, 97b, 98b, 98c, 99b, 99c, 100c–100f, 101g, 101h, 102a–102d, 103a–103g, 104a–104g, 105a–105g, 106a–106h, 107a–107c, 108a–108g, 109a–109i, 110j, 110m, 112a, 112b, 112d, 112f, 113a–113g, 114a–114h, 115a–115h, 115p–115z, 116a–116g, 117a–117k, 118a–118h, 119a, 119b, 120a, 120b, 121a, 121b, 122a–122c, 123a–123d, 124a–124d, 125a–125c, 126a–126d, 127a–127g, 128a–128c, 129a, 129b, 130a–130d, 131a, 132a–132c, 133a–133f, 134a–134c, 135a–135f, 136a–136f, 137a, 137b, 138a–138c, 139a–139f, 140a–140d, 141a–141g, 142a, 143a, 144a, 145a, 145b, 146a–146f, 149a–149c, 150a–150c, 151a, 152a, 152b, 153a, 154a–154d, 155a–155d, 156a–156g, 157a–157f, 158a–158h, 159a, 159b, 160a–160d, 161a–161d, 162a–162f, 163a, 164a, 165a–165i, 166a–166d, 167a–167k, 168a–168h, 169a–169i, 170a–170k, 171a–171g, 172a–172i, 179a, 180a, 186a, 187a, 188a, 199a–199d, 200a–200j, 201a–201f, 205a–205h, 206a–206c, 248d, 248f, 249a, 249c–249f, 250a–250j, 251a–251g, 252a–252f, 253a–253c, 254a–254c, 258a–258i, 259a–259f, 260a–260c, 261a–261c, 262a–262c, 263a–263f, 265a–265g, 265i, 265j i 266a–266j
2	Ochrona czynna	1a–1c, 1Aa–1Aj, 2a–2j, 2n, 2o, 2Aa–2Ah, 2Pi, 3a–3g, 3Aa–3Al, 4a–4c, 4Ab–4Ah, 4Ak, 4Al, 5a, 5c, 5d, 5Aa–5Ax, 6a, 7a–7f, 8a (z wyłączeniem działki o numerze 8/1, obręb ewidencyjny Celin-Podgórze), 8b–8f, 9a (z wyłączeniem działki o numerze 9/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 9b–9h, 10a–10f, 11f–11p, działki o numerach: 171 i 172, obręb ewidencyjny Dąbrowa Dolna, położone w oddziale 11Pi, działka o numerze 173, obręb ewidencyjny Dąbrowa Dolna, położona w oddziale 11Pj, 11Pw, 11Phx, 11Pix, 12a, 12c–12j, 12l, 13a–13d, 14a, 14b, 14d–14n, 15a–15c, 16a–16c, 17a–17l, 18a–18t, 19a, 19b, 19d–19g, 19l–19y, 20a–20j, 20Pm, 20Pcy–20Pfy, 20Phy, 20Pix, 20Pox, działka o numerze 349/1, obręb ewidencyjny Psary Kąty, położona w oddziale 20Psx, 20Pxx, 20yx, 21a–21d, 22a–22m, 23a–23l, działka o numerze 4021, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 23Pa, 24a–24j, 25a, 25b, 26a–26d, 26h, 26i (z wyłączeniem działki o numerze 26/4, obręb ewidencyjny Celin-Podgórze), 26j, 26l–26o (z wyłączeniem działki o numerze 26/5, obręb ewidencyjny Celin-Podgórze), 26p, 27a–27c, 28a–28d, 29a–29n, 30a–30g, 30Pa, 30Pc, 30Pf, 30Pix, 30Plx, 30Px, 31a–31f, 32a–32d, 33a–33j, 34a–34f, 35a–35g, 36a–36d, 37a–37k, 37m–37r, 38a–38k, 39a–39o, części działek o numerach 4278/1 i 4278/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziałach 39Pb–39Pd i 39Pf, działka o numerze 4277, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 39Pg, 39Sd–39Sf, 40a–40w, 41a–41w, działka o numerze 4122/4, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 41Pa, działka o numerze 4125/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 41Pb i 41Pc, 42a–42l, 42n,

	<p>42o, działka o numerze 4111, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 42Pc, 43a–43h, 44a–44l, 44Pa, część działki o numerze 4041, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położonej w oddziale 44Pb, 45a (z wyłączeniem działek o numerach 4313/1–4313/3 i 45/4–45/6, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 45b (z wyłączeniem działek o numerach 4043/1 i 4044/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 45c (z wyłączeniem działek o numerach 45/8 i 45/9, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 45d–45j (z wyłączeniem działki o numerze 2948/2213, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 45k (z wyłączeniem działki o numerze 4052/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 45l (z wyłączeniem działek o numerach 4050/1 i 4049/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 46a–46c, 47a–47c, 48a–48c, 49a–49d, 50a–50k, 51a–51d, 52a–52d, 53a–53d, 54a–54g, 54i–54n, 55a–55h, 56a–56o, 56Pb, 57a–57m, działka o numerze 4261, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 57Pa, 58a–58g, 59a–59p, 60a–60k, działki o numerach: 4140 i 4142, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 60Pc, 61a–61n, 62a–62c (z wyłączeniem działki o numerze 62/3, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 62d–62g (z wyłączeniem działek o numerach: 62/5 i 4316/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 62h–62o, 62Pc, 62Pi, 63d, 63f (z wyłączeniem działki o numerze 4336/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 63g, 63l–63p, 63x, 64a–64c, 64f, 64g, 64m–64p, 65a–65c, 68a–68h, 69a–69g, 70a–70f, 71a–71c, 72a–72k, 73a–73k, 73Pa, 74a–74f, 75a–75f, 76a–76c, 77a–77c, 78a–78c, 79a–79g, 80a–80c, 81a–81d, 82a–82c, 83a–83d, 84a, 85a–85j, 86a–86k, 87a, 87b, 88a, 89a–89i, 90a–90c, 91a–91c, 92a, 92b, 93a, 93b, 93d, 94a–94y, 95a, 96a, 97a, 98a, 99a, 100a, 100b, 101a–101f, 110a–110i, 110k, 110l, 111a–111j, 112c, 115cx, 115j, 115l, 115m, 115o, 119c–119k, 120c, 120d, 121c, 122d, 122f, 147a–147c (z wyłączeniem działek o numerach: 380/4, 380/7 i 380/9, obręb ewidencyjny Święta-Katarzyna), 147d–147j, 148b–148h, 148k–148n, 148s i 148t (z wyłączeniem działek o numerach: 379/1, 379/2 i 379/5, obręb ewidencyjny Święta-Katarzyna), 148w, 163b, 163c, 164b–164f, 165j, 165k, 166f, 173a–173d (z wyłączeniem działek o numerach: 418/4 i 418/8, obręb ewidencyjny Święta-Katarzyna), 173f–173h, 174a–174c, 175a–175d, 176a–176c, 177a–177d, 178a–178c, 179b–179f, 180b–180d, 181a–181f, 182a–182j, 183a–183f, 184a–184d, 185a–185d, 185g–185t, 186b–186g, 187b–187g, 188b–188g, 189a–189h, 189j, 189k, 190a–190h, 191a–191f, 192a–192h, 193a–193g, 194a–194g, 195a–195j, 196s–196w, 197a–197h, 198a–198g, 202a–202n, 203a–203i, 203l, 203m, 204a–204d, 207a–207f, 208a–208c, 209a–209i, 210a–210f, 211a–211d (z wyłączeniem działki o numerze 520/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 211f (z wyłączeniem działki o numerze 520/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 212a–212c (z wyłączeniem działki o numerze 521/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 213h–213n (z wyłączeniem działki o numerze 522/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 213o (z wyłączeniem działki o numerze 522/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 213p (z wyłączeniem działki o numerze 522/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 214a–214d, 215a–215c, 216a–216c, 217a, 218a, 219a, 219b, 220a, 221a, 221b, 222a, 222b, 223a, 223b, 224a, 225a, 225b, 226a–226d, 227a, 227b, 228a–228d, 229a–229d, 229m, 230d, 230h, 230i, 230k–230r, 231a–231d, 232a, 233a, 234a, 235a, 236a–236n, 237a–237i, 238a–238d, 239a–239j, 240a–240c, 240Pa, 240Pb,</p>
--	---

		240Pi, 240Pj, 240Pp, 240Pr, 240Pw, 240Py, 241a, 242a, 242b, 243a, 243b, 244a–244c, 245a–245d, 246a, 246b, 247a–247j, 248a–248c, 248g–248s, 248Pc, 249b, 251h, 251Pc, 251Pf–251Ph, 255a–255g, 256a–256f, 257a–257m, 264a–264j, 265h, 265k, 267a–267c, 268a–268c, działki o numerach: 450/1, 450/2, 451/1 i 451/2, obręb ewidencyjny Grzegorzowice
3	Ochrona krajobrazowa	2k, 2m, 2Pa, 2Pax, 2Pb–2Ph, 2Pj–2Pk, 4Ai, 4Aj, 4ASa–b, 5b, działka o numerze 8/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 8a, 8Aa–8Ac, 8Af, 8Ah–8Az, 8Aax–8Adx, 8Pp, 8Sc–8Si, 8Sp, działka o numerze 9/1, obręb ewidencyjny Celin-Podgórze, położona w oddziale 9a, 11a–11d, 11Pa–11Ph, 11Pi (z wyłączeniem działek o numerach 171 i 172, obręb ewidencyjny Dąbrowa Dolna), 11Pj (z wyłączeniem działki o numerze 173, obręb ewidencyjny Dąbrowa Dolna), 11Pk–11Pz, 11Pax–11Plx, 12b, 12k, 12Pa, 13Pa–13Pf, 14c, 14Pa–14Ph, 19c, 19h–19k, 19o, 20Pa–20Pl, 20Pn, 20Pp–20Pz, 20Pax–20Phx, 20Pjx–20Pnx, 20Ppx, 20Prx, 20Psx (z wyłączeniem działki o numerze 349/1, obręb ewidencyjny Psary-Kąty), 20Ptx–20Pwx, 20Pzx, 20Pay, 20Pby, 20Pgy, 23Pa (z wyłączeniem działki o numerze 4021, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 23Pb, 23Pd, 24Pa, 24Pb, 26f, 26g, działka o numerze 26/4, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 26i, 26k, działka o numerze 26/5, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 26o, 26Pa–26Pc, 30Pa–30Pz, 30Pax–30Pmx, 30Pox–30Psx, 36Pa, 36Pb, 39Pa, 39Pb (z wyłączeniem części działek o numerach 4278/1 i 4278/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 39Pf (z wyłączeniem części działek o numerach 4278/1 i 4278/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 39Pg (z wyłączeniem działki o numerze 4277, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 39Sa–39Sc, 40Pa, 41Pa (z wyłączeniem działki o numerze 4122/4, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 41Pb (z wyłączeniem części działki o numerze 4125/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 41Pc (z wyłączeniem części działki o numerze 4125/2, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 41Pd, 42Pa, 42Pb, 42Pc (z wyłączeniem działki o numerze 4111, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 42Pf, 42Sa, 43Pa, 44Pb (z wyłączeniem części działki o numerze 4041, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 44Pc–44Pp, działki o numerach 45/4–45/6 i 4313/1–4313/3, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 45a, działki o numerach: 4043/1 i 4044/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 45b, działki o numerach 45/8 i 45/9, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 45c, działka o numerze 2948/2213, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 45j, działka o numerze 4052/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 45k, działki o numerach: 4049/1 i 4050/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 45l, 45Pa–45Pi, 54h, 54o, 56Pa, 56Pc–56Pi, 57Pa (z wyłączeniem działki o numerze 4261, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 59Pa–59Pc, 60Pa, 60Pb, 60d, 60f, 60Pc (z wyłączeniem działek o numerach: 4140 i 4142, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze), 61Pa–61f, działka o numerze 62/3, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 62c, działki o numerach 62/5 i 4316/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położone w oddziale 62g, 62Pa–62Pl, działka o numerze 4336/1, obręb ewidencyjny Celiny-Podgórze, położona w oddziale 63f, 63h–63k, 63r–63w, 64h–64l, 64r–64z, 64ax, 64bx, 64Pa,

		<p>71Pa, 72Pa–72Pd, 80d–80n, 115i, 115k, 115n, 115bx, 115Pb, 115Pc, 115Sa, 115Sb, 119l, działki o numerach: 380/4, 380/7 i 380/9, obręb ewidencyjny Święta Katarzyna, położone w oddziale 147c, 148a, 148i, 148j, 148o–148r, działki o numerach: 379/1, 379/2 i 379/5, obręb ewidencyjny Święta Katarzyna, położone w oddziale 148t, 148Sa, 148Sb, działki o numerach: 418/4 i 418/8, obręb ewidencyjny Święta Katarzyna, położone w oddziale 173d, 175Sa–175Sm, 181g–181m, 181Sa, 181Sb, 185f, 189i, 195k–195z, 195ax–195fx, 196a–196d, 196j–196n, 196p, 196Sd–196Si, 196Sm–196Sr, 198Pa–198Po, 202o, 202Pa–202Pc, 202Sd–202Sg, 203j, 203k, działka o numerze 502/1, obręb ewidencyjny Psary Kąty, położona w oddziałach 211d–211f, 211Sa, działka o numerze 521/1, obręb ewidencyjny Psary Kąty, położona w oddziale 212c, 213a–213g, działka o numerze 522/1, obręb ewidencyjny Psary Kąty, położona w oddziałach 213o i 213p, 229f–229l, 229Sa, 230a–230c, 230f, 230g, 230j, 230Sa–230Sc, 239Pb, 239Pd, 240Pc–240Pz, 240Pax–240Pfx, 240Sa–240Sd, 240Si, 246Pa–246Pz, 246Pax–246Pcx, 246Sa, 246Sb, 248Pa, 248Pc, 248Pk, 249Pa, 249Pc, 251Pa, 251Pd i 251d–251h</p>
--	--	---

Objaśnienia:

- ¹⁾ Lokalizację podano zgodnie z opisem taksacyjnym i wykonaną na jego podstawie mapą przeglądową Parku, według stanu na 01.01.2014 r. sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, które znajdują się w siedzibie Parku w Bodzentynie. Zgodnie z tymi dokumentami ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i wielkimi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH,
TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH
PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

I. Miejsca udostępniane w celach naukowych

Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogąca przebywać jednocześnie w danym miejscu
Obszar Świętokrzyskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”	20

II. Miejsca udostępnione w celach edukacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Teren ogrodu edukacyjnego „Podzamcze Bodzentyńskie” (8Ah i 8Aj–Ao)	240
2	Galeria widokowa na gołoborzu na Łyścu (116f i 116g)	200
3	Kompleks edukacyjny przy ul. Świętokrzyskiej w Nowej Słupi – Centrum Edukacji Przyrodniczej Świętokrzyskiego Parku Narodowego (gmina Nowa Słupia, obręb ewidencyjny Nowa Słupia działki o numerach: 754/5, 1192/3, 1193/1, 1206/1, 1207/1, 1208/2 i 1213/2)	500
4	Obszary ochrony ścisłej poza wyznaczonymi szlakami i trasami	30
5	Obszary ochrony czynnej poza wyznaczonymi szlakami i trasami	50
6	Obszary ochrony krajobrazowej poza wyznaczonymi szlakami i trasami	100

III. Obszary i miejsca udostępnione w celach turystycznych i rekreacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane w celach turystycznych i rekreacyjnych ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wzgórze Święty Krzyż (115bx i 115cx)	1000
2	Zespół Klasztorny wraz z tzw. „Jałowymi łąkami” (115Pb–c)	5 000, a podczas wydarzeń religijnych uwarunkowana pojemnością obiektów
3	Teren ogrodu edukacyjnego „Podzamcze Bodzentyńskie” (8Ah–8Ao)	240
4	Teren pomnika „Krzyże Katyńskie” w Hucie Szklanej (119l)	200
5	Teren cmentarza jeńców radzieckich na Świętym Krzyżu, wraz z	200

	dojściem (113g, 115n, 115p i 197g)	
6	Zbiorowe mogiły zamordowanych podczas II wojny światowej w Świętej Katarzynie (146c)	60
7	Zbiorowa mogiła zamordowanych podczas II wojny światowej w Nowej Słupi (196t)	60
8	Galeria widokowa na gołoborzu na Łyścu (116f i 116g)	200
9	Parking w Nowej Słupi (196j)	200
10	Kompleks edukacyjny przy ul. Świętokrzyskiej w Nowej Słupi – Centrum Edukacji Przyrodniczej Świętokrzyskiego Parku Narodowego (gmina Nowa Słupia, obręb ewidencyjny Nowa Słupia działki o numerach: 754/5, 1192/3, 1193/1, 1206/1, 1207/1, 1208/2 i 1213/2)	500
11	Obszar w sąsiedztwie schroniska turystycznego „Jodełka” w Świętej Katarzynie (148a, 148i, 148j i 148o–148r)	500

Objaśnienia:

- ¹⁾ Lokalizację podano zgodnie z opisem taksacyjnym i wykonaną na jego podstawie mapą przeglądową Parku, według stanu na 01.01.2014 r. sporządzonymi przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Warszawie, które znajdują się w siedzibie Parku w Bodzentynie. Zgodnie z tymi dokumentami ekosystemy leśne, nieleśne lądowe i wodne podzielono na oddziały oznaczone liczbami lub liczbami i wielkimi literami oraz pododdziały oznaczone małymi literami.